

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту та бізнесу

Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОПЛАТА ТА НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Бізнес-адміністрування»**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
к.е.н., доцент

Оксана НЕЧИПОРУК

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Гарант програми

Ольга МИРОНОВА

**Харків
2023**

ВСТУП

На сьогодні майже у всіх організаціях, на підприємствах створюються та вводяться спеціальні програми з нормування праці, в той час як раніше вони були, як правило, складовою частиною програм із продуктивності.

Програми нормування праці ґрунтуються на системному підході і включають заходи, спрямовані на використання трудових ресурсів шляхом розширення сфери нормування праці, забезпечення високої якості розроблених норм і нормативів, а також підтримку їх на прогресивному рівні.

Процес розробки програм нормування відбувається в кілька етапів. Перш за все, проводиться фінансово-економічне обґрунтування необхідності нормування. Далі на основі вивчення виробничого і трудових процесів, можливості їх удосконалення й оцінки систем нормування програм, які вводяться, підраховується економія від їх введення. На наступному етапі відбувається планування всього комплексу і черги проведення робіт зі створення і впровадження програми

В інтересах підвищення економічної ефективності на підприємствах сфери матеріального виробництва необхідно досягти встановлення найбільш раціонального виміру витрачання робочого часу та інших ресурсів на одиницю продукції. Саме це можна досягти, знаючи теоретичні положення та методологію нормування праці.

«Оплата та нормування праці» є вибіркоким освітнім компонентом освітньої програми «Бізнес-адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент».

Метою навчальної дисципліни «Оплата та нормування праці» є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей у системі теоретичних знань і прикладних умінь і навичок нормування праці в сучасних умовах, використання сучасних форм та систем оплати праці в діяльності підприємств.

Завданнями навчальної дисципліни є:

засвоєння знань щодо організації оплати праці на підприємстві та оволодіння методами нормування праці;

набуття практичних навичок застосування економіко-математичних методів в нормуванні праці;

оволодіння навичками визначати та застосовувати різні форми та системи оплати праці;

оволодіння навичками виявляти переваги та недоліки різних форм оплати праці.

Предметом навчальної дисципліни є загальні закономірності та особливості нормування та оплата праці персоналу організацій.

Об'єктом навчальної дисципліни є організація трудової діяльності та нормування оплати праці на підприємстві.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH 3	ЗК9, СК3, СК4, СК8,
PH 5	СК1
PH6	СК2, СК12
PH7	ЗК12, СК1, СК2, СК4
PH8	СК2, СК8
PH17	СК3, СК4
PH18	ЗК11
PH20	ЗК11, СК5, СК7

де, ЗК 9. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

PH3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

PH5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

PH6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

PH 7. Виявляти навички організаційного проектування.

PH8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

PH17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

PH18. Оцінювати можливості використання технологій для оптимізації ефективності бізнесу.

PH20. Координувати аспекти діяльності бізнес-організацій, які сприяють ефективності її роботи.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Норми та нормування праці.

Тема 1. Основи нормування праці

1.1. Сутність та зміст нормування праці.

Сутність та зміст нормування праці. Роль та значення нормативів. Вимоги до нормативів у різних виробничих умовах. Основні принципи нормування праці.

1.2. Основні функції, завдання та етапи розвитку науки.

Функції норм праці. Основні завдання та етапи розвитку науки. Основні норми праці.

1.3. Класифікація норм праці.

Норма часу, види норм праці.

1.4. Об'єкти нормування праці.

Робочий час та виробнича операція – об'єкти нормування праці. Поняття про технологічну структуру операції та трудовий мікроклімат. Сутність обсягу роботи, зони обслуговування та чисельності персоналу як об'єктів нормування праці.

Тема 2. Методи вивчення трудових процесів та витрат робочого часу

2.1. Поняття та сутність робочого часу.

Цілі та завдання вивчення робочого часу.

2.2. Методи вивчення витрат робочого часу.

Класифікація витрат та втрат робочого часу різних категорій робітників. Технічні засоби вивчення робочого часу.

2.3. Фотографія робочого часу, її види та призначення.

Фотографія робочого часу: сутність, мета та її особливості. Індивідуальна фотографія робочого часу. Групова та бригадна фотографія робочого часу; самофотографія. Фотографія часу використання устаткування. Проведення спостережень. Обробка результатів.

2.4. Хронометраж операцій.

Хронометраж, його сутність та призначення. Організація проведення хронометражних спостережень. Фотохронометраж та його використання. Етапи проведення хронометражу операцій. Підготовка, проведення та обробка результатів спостережень. Аналіз здобутих результатів.

Тема 3. Методи розрахунку норм праці

3.1. Особливості нормування основного та допоміжного часу.

Точність та обґрунтованість норм часу у різних типах виробництва. Класифікація методів нормування та способів встановлення норм. Сумарні методи нормування витрат праці.

3.2. Аналітичні методи нормування витрат праці.

Аналітичний метод встановлення норм часу за нормативами. Розрахунок норм на основі витрат робочого часу та режимів роботи устаткування. .

3.3. Дослідно-статистичний метод встановлення норм часу. Сфера використання. Недоліки дослідно-статистичного метода.

3.4. Особливості визначення складових частин норм часу.

Тема 4. Нормативні матеріали

4.1. Сутність та класифікація нормативних матеріалів.

Призначення та сутність нормативних матеріалів з праці.

Нормативи режимів праці обладнання. Нормативи часу. Нормативи обслуговування праці. Нормативи чисельності.

4.2. Вимоги до нормативних матеріалів.

Класифікація основних типів нормативних матеріалів

Змістовий модуль 2. Оплата праці.

Тема 5. Організація оплати праці

5.1. Організація оплати праці.

Сутність заробітної плати, види оплати праці. Структура заробітної плати: основна, додаткова. Інші види виплат. Мінімальна заробітна плата. Встановлення її розміру та перегляду.

5.2. Функції заробітної плати.

Основні функції заробітної плати.

5.3. Принципи організації оплати праці.

Основні принципи оплати праці. Основний законодавчий акт системи організації заробітної плати. Регулювання оплати праці (державне та договірне).

Тема 6. Тарифна система оплати праці

6.1. Тарифна система оплати праці та її призначення.

Призначення і склад тарифної системи. Складові частини тарифної системи: тарифна ставка, тарифний коефіцієнт, тарифна сітка. Тарифно-кваліфікаційні довідники, їх призначення, структура, зміст тарифно-кваліфікаційний довідник.

6.2. Тарифні ставки, їх економічне значення, види.

Види тафних ставок. Тарифні сітки, їх призначення, різновиди. Сутність та необхідність доплат і надбавок.

6.3. Особливості оплати праці робітників різних категорій.

Оплата праці керівників, спеціалістів та службовців. Права робітників на оплату праці та їх захист.

Тема 7. Форми та системи оплати праці

7.1. Загальні поняття систем оплати праці.

7.2. Відрядна форма оплати праці та її системи.

Умови використання та особливості відрядної форми оплати праці. Відрядно-преміальна система оплати праці, її різновид.

7.3. Погодинна форма оплати праці.

Форми погодинної оплати праці. Терміни та періодичність виплат. Середня заробітна плата та її обчислення.

7.4. Оплата праці в бригадах.

7.5. Організація преміювання робітників.

Види преміювання. Шкала преміювання.

7.6. Права робітників на оплату праці та їх захист.

Індексація заробітної плати. Особливості оплати праці робітників бюджетних підприємств та організацій. Компенсація робітникам частини заробітної плати у зв'язку з затримкою її виплат. Контроль за виконанням законодавства відносно оплати праці.

Перелік лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 Завдання 1	Завдання на тему: «Продуктивність праці» (рішення задач по темі)
Тема 1 Завдання 2	Лабораторне завдання. Питання: 1. Роль нормування праці в економіці. 2. Задачі нормування праці. 3. Види норм та нормативів. 4. Основні методи нормування праці. 5. Послідовність розрахунку норм часу. 6. Застосування економіко-математичних методів в нормуванні праці. 7. Вплив ринкових перетворень в Україні на нормування праці.
Тема 2 Завдання 3	Методи вивчення трудових процесів та витрат робочого часу (Хронометраж)
Тема 2 Завдання 4	Методи вивчення трудових процесів та витрат робочого часу (Фотографія робочого часу)
Тема 3 Завдання 5	Методи розрахунку норм праці (Рішення задач по темі)
Тема 4 Завдання 6	Нормативні матеріали. (завдання за темою).
Тема 5 Завдання 7	Лабораторне заняття. Питання: 1. Форми оплати праці. 2. Системи оплати праці, їх коротка характеристика. 3. Відрядна система оплати праці та різновиди цієї системи. 4. Погодинна система оплати праці та різновиди цієї системи.

	5. Умови застосування відрядної та погодинної системи оплати праці. 6. Рівень контролю при відрядній та погодинній оплаті праці. 7. Тарифна та безтарифна оплата праці. Переваги та недоліки. 8. Номінальна та реальна заробітна плата.
Тема 6 Завдання 8	Тарифна система оплати праці (Рішення задач по темі)
Тема 7 Завдання 9	Форми та системи оплати праці. (Рішення задач по темі)

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1-7	Вивчення лекційного матеріалу та нормативної бази України
Тема 1-7	Підготовка до Експрес контрольної роботи
Тема 1-7	Підготовка до лабораторних занять
Тема 1-7	Виконання індивідуального завдання (презентації)
Тема 1-7	Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція-дискусія (Теми 1 – 7), робота в малих групах (Теми 2, 3, 4), лекція-провокація (Тема 5).

Наочні (демонстрація (Теми 1 – 7).

Практичні (лабораторна робота (Теми 1 – 7), групові роботи (Теми 2, 4), презентація (Теми 1, 5).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: експрес-тести (оцінюється в 10 балів, два експрес-тести протягом семестру – загальна максимальна кількість балів – 20); компетентісно-орієнтоване завдання за темами (максимальна оцінка – 5 балів, шість компетентісно-орієнтованих завдань протягом семестру, загальна максимальна кількість балів – 30); презентація (оцінюється в 5 балів, дві презентації протягом семестру, загальна максимальна оцінка – 10 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Бізнес-адміністрування».
Навчальна дисципліна «Оплата та нормування праці»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (тестове). (10 балів)

1. Організація оплати праці значною мірою залежить:

- а) від якості нормативних матеріалів;
- б) існуючої системи виплати соціальної допомоги;
- в) діючої системи преміювання;
- г) усе зазначене;
- д) інших факторів

2. Важливим елементом організації праці на підприємстві є вдосконалення планування, організації та обслуговування робочих місць — зони прикладання (застосування) праці безпосередньо працівником. Існують такі види робочих місць:

- а) індивідуальне;
- б) автоматизоване;
- в) постійне;
- г) переносне;
- д) інтегроване.

3. Основною вимогою до організації заробітної плати на підприємстві є:

- а) забезпечення необхідного підвищення ефективності виробництва;
- б) забезпечення необхідного рівня співвідношення живої та уречевленої праці;
- в) забезпечення необхідного підвищення заробітної плати при зменшенні її витрат на одиницю продукції;
- г) усе зазначене;
- д) жодна з наведених вимог.

4. Організація робочого місця — основний елемент системи управління персоналом, яка передбачає планування робочого місця. Особливе значення у цьому процесі надається внутрішньому плануванню, яке передбачає планування за такими зонами:

- а) зона підготовки;
- б) зона праці;
- в) зона підходу;
- г) зона санітарного рівня;
- д) зона аварійного підходу.

5. Для окремих груп працівників застосовується акордна система оплати праці. Вона є складовою такої форми оплати праці:

- а) відрядна;
- б) почасова;
- в) безтарифна;
- г) усі зазначені;
- д) жодна із зазначених форм.

6. Годинний фонд заробітної плати охоплює всі види оплат за фактично відпрацьований час і складається із:

- а) заробітної плати за відпрацьований час;
- б) премії за підсумками роботи;
- в) доплат за умови та інтенсивність праці;
- г) надбавок за професійну майстерність;
- д) винагород

7. Для визначення фактичних витрат робочого часу на виконання трудових процесів використовується залежно від об'єкта спостереження такий метод фотографії робочого часу:

- а) фотографія використання часу працівників;
- б) фотографія часу роботи установи;
- в) фотографія виробничого процесу;
- г) усі зазначені;
- д) жодної правильної відповіді з наведених.

8. Тарифна система використовується з метою диференціації:

- а) розмірів соціальної допомоги;
- б) розмірів заробітної плати працівника;
- в) розмірів мінімальної заробітної плати;
- г) усього зазначеного;
- д) жодної правильної відповіді з наведених.

9. Спеціалісти виокремлюють три способи проведення хронометражу:

- а) безпосередній;
- б) вибірковий;
- в) цикловий;
- г) порівняльний;
- д) миттєвий.

10. Державне регулювання оплати праці полягає у визначенні і перегляді:

- а) діючих норм затрат праці;
- б) розміру мінімальної заробітної плати й умов, які впливають на її величину;
- в) принципів матеріального заохочення працівників різних сфер виробництва;
- г) усе зазначене;
- д) жодної правильної відповіді з наведених.

Завдання 2 (діагностичне). (12 балів)

Визначити відрядно-преміальний місячний заробіток робітника-верстатника 4 розряду, якщо протягом зміни він виготовляє 150 деталей при змінній нормі 120 штук. У місяці 21 робочий день, тривалість зміни 8 годин. Мінімальний заробіток становить 1004 гривень/місяць, його прийнято за основу тарифної сітки.

Шкала розрахунку премії за перевиконання норм виробітку:

№	% виконання норм	% премії
1	До 100	немає
2	101-105	20
3	106-115	30
4	116- 130	40
5	Вище 131	50

Завдання 3 (діагностичне). (18 балів)

Обробити результати спостережень фотографії робочого часу.

Нормативи на відпочинок та на обслуговування робочого місяця складають 4% від оперативного часу

Обчислити витрати часу по кожному їхньому виду. Проіндексувати однойменні види робіт.

Скласти баланс робочого часу.

Вихідні дані:

№ з/п	Що спостерігалось	Поточний час, хв	Тривалість, хв	Вироблено деталей	Індекс
Початок роботи в 8 год.					
1	Знайомиться з кресленням	8 год 07 хв.			

2	Дістає інструмент	8,5			
3	Іде за різцями	13,5			
4	Обробка трьох деталей	9 год 17 хв.			
5	Стоїть, немає струму	10 год 03 хв.			
6	Обробка двох деталей	26			
7	Розмовляє з товаришем	29			
8	Пішов за відсутніми деталями	34			
9	Обробка чотирьох деталей	11 год. 20 хв.			
10	Передчасно закінчує роботу, йде на обід (обід з 12 до 13 год.)	11 год. 50 хв			
11	Починає роботу з запізненням	13 год. 04 хв.			
12	Пішов за майстром	7,5			
13	Вказує майстрові на дефекти верстата	12			
14	Чекає слюсаря для ремонту	16			
15	Показує слюсареві дефекти верстата	20,0			
16	Чекає ремонту верстата	28,5			
17	Перевіряє верстат у присутності слюсаря	31			
18	Очищує верстат від стружки	7,0			
19	Палить	56			
20	Обробка чотирьох деталей	15 год. 43 хв.			
21	Змінює різець	47			
22	Прибирає стружку	16 год. 09 хв			
23	Змашує верстат	27			
24	Здає роботу контролерові	50,5			
25	Здає креслення	54,5			
26	Закінчує роботу раніш терміну	16 год. 58 хв.			

Обчислити

K_1 – коеф. ущільнення робочого часу;

K_2 - коеф. зростання продуктивності праці.

Розробити і навести заходи щодо зростання продуктивності праці і скорочення зайвих витрат робочого часу. Зробити висновки.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу протокол № __ від «_» 20__ р

Екзаменатор
Зав. кафедрою

к.е.н., доцент Оксана НЕЧИПОРУК
д.е.н., професор Тетяна ЛЕПЕЙКО

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (тестові). (10 балів)

За кожну правильну відповідь – 1 бал.

Завдання 2 (стереотипне). (12 балів)

11 – 12 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та вміння орієнтуватися в ньому, свідоме застосування знань для вирішення практичних ситуацій. При виконанні завдань студент повинен зробити правильні висновки щодо запропонованої виробничої ситуації та сформулювати власну рекомендацію щодо вдосконалення проблеми. Оформлення виконаного завдання повинно бути охайним.

8 – 10 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та вміння орієнтуватися в ньому, свідоме застосування знань для розв'язання задачі. Оформлення виконаного завдання повинно бути охайним.

6 – 7 балів ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань, якщо завдання виконано частково; відповіді студента продемонстрували розуміння основних матеріальних положень навчальної дисципліни.

3 – 5 балів ставиться за засвоєння значного за обсягом матеріалу, однак, якщо студент виконує завдання без достатнього розуміння способів використання навчального матеріалу та не може правильно виконати всі завдання.

1 – 2 балів ставиться за знання та наведення хоча б однієї формули для розрахунків.

0 балів ставиться за невиконання завдання в цілому.

Завдання 3 (евристичне). (18 балів)

17 – 18 балів ставиться за глибокі знання програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, але й додаткової літератури та творчий підхід, чітке володіння поняттями, методами, прийомами, інструментами фінансової науки, вміння використовувати їх для вирішення конкретних практичних завдань, розв'язання виробничих ситуацій. При виконанні евристичного завдання студент повинен надати виробничий варіант запропонованого рішення по ситуації та зробити відповідні висновки. Формулювання питань має бути чітким, логічним і послідовним.

15 – 16 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та вміння орієнтуватися в ньому, свідоме застосування знань для розв'язання евристичної задачі, якщо виконані всі вимоги, передбачена наявність несуттєвих помилок (тобто підхід до розв'язання задачі вірний, але допущені неточності в розрахунках окремих параметрів), або не зовсім повне оформлення результатів, отриманих при розв'язанні задачі. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

12 – 14 балів ставиться за вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання евристичної задачі, якщо більшість завдань виконано, а відповідь студента продемонструвала розуміння понятійного матеріалу дисципліни.

9 – 11 балів ставиться за засвоєння великого за обсягом матеріалу, однак, якщо студент виконує евристичне завдання без достатнього розуміння застосування навчальних матеріалів і не може правильно виконати всі завдання.

3 – 8 балів ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань, за не засвоєння великого за обсягом матеріалу, якщо студент не може правильно виконати завдання, стикається з багатьма труднощами при аналізі економічних явищ і процесів.

1 – 2 балів ставиться за за знання та наведення хоча б однієї формули для розрахунків.

0 балів ставиться за невиконання завдання в цілому.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Економіка праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова [та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Назарової; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (33,1 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 330 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 321-329. - Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22471>.

2. Назарова, Г. В. Організація та нормування праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, О. В. Іванісов, А. В. Семенченко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (5,06 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 338 с. - Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23845>

Додаткова

5. Черноіванова Г. С. Сучасний підхід до нормування та види інноваційної праці / Г. С. Черноіванова // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матер. міжд. научно-практ. конф., 16-17 лист. 2017 р. : тези допов. – Х.: ФОП Лібуркіна Л. М. , 2017. – С. 87–89. - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/18085>.

6. Черноіванова Г. С. Визначення видів інноваційної діяльності для її нормування / Г. С. Черноіванова, С. К. Василик // Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 вересня 2022 р. – Одеса, 2022. – С. 547–550. - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28591>.

7. Назарова, Г. В. Облік і аналіз персоналу [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. В. Мішина, О. Ю. Мішин ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (4,26 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. - 299 с. : іл. - Глосарій с. 267-268; Дод.: с. 273-296; Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 269-272. - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/18572>.

8. 9. Перерва І. М. Оптимізація нормативів витрат трудових ресурсів у ІТ-компаніях [Електронний ресурс] / І. М. Перерва // Управління розвитком. – 2020. – Вип. №18(1). – С. 1–10. – Режим доступу : <https://businessperspectives.org/development-management/issue-354/optimization-of-labor-cost-standards-in-it-companies>; <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23150>

Інформаційні ресурси

10. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. - Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.

11. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. - Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com>.